

Observatoriul este de două ori în săptămână, Miercuri și Sâmbătă.

Pretul

pentru Sibiu pe 1 an întreg 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusă la casa cu 1 fl. mai mult pe an; — trimis cu poșta în întruțul monarhiei pe 1 an întreg 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinătate pe 1 an 10 fl. sau 22 franci, pe 6 luni 5 fl. sau 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIUL

Diariu politic, national-economic și literar.

Anul VI.

Ori-ce inserate

se platesc pe serie sau liniu, cu litere merunte garmondu, la primă publicare câte 7 cr., la a două și a treia câte 6 cr. v. a. și preste aceea 30 cr. de timbru la tesurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile poștei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriul“ in Sibiu.

Nr. 64.

— Sibiu, Sâmbătă 14/25 Augustu. —

1883.

Se infintiamu institute de creditu?

(Urmare și fine).

V. La întrebarea: care din atâtea specii de institute de creditu aru fi mai corespunditoare pentru noi romanii, mi voiu permite a răspunde, în speranța că alții cu esperinție mai multe și cu cunoscintie mai întinse în materia de economie natională voru află o cale mai bună și me voru reflectă la erorea în care me afu.

Sciinti'a economiei nationale nu este basata pe principii cari se fia în totu loculu și în totu timpulu totdeauna adeverate și neclatite. În Angli'a se sustine în timpulu nostru de toti scriitori mai renumiti, că în materia de economie nationale „liber'a concurentia“ sau „liberulu schimbu“ este uniculu și singurulu principiu salutaru. Progressulu economicu numai pe bas'a acestui principiu se crede a fi posibilu. În Americ'a și în timpulu din urma în Germani'a s'a organizatu întregulu sistemulu economicu pe bas'a unui principiu diametralu opusu.

Acolo se sustine: că nu sistemulu „liberului schimbu“, ci principiuulu „protecciunei muncii nationale“ este mai salutaru, pentru dezvoltarea și înmultirea avutiei nationale.

VI. Sciinti'a economiei nationale cu privire la aplicarea ei practica cu dreptu cuventu se dice că e aprôpe de dietetica.

O mancare, unu medicamentu cu privire la calitatea și temperamentulu corpului unui anumitu omu, pôte că se'i face bine si chiaru se'i restabilésca sanatatea, pe candu totu acelu medicamentu altui corpu de calitate și temperamentu diferitu pôte se'i cauedie reu și chiaru mórte. Gradulu de cultura, temperamentulu unui poporu, ba chiaru clim'a unde se afla, ceru diferite legi, institute culturale, și economice.

În Germani'a între tôte institutele de creditu cele mai latite și mai poporale sunt reuniunile de anticipatiuni (Vorschussvereine). — Sasii din Transilvani'a au adoptatu și infintiatu acésta specie de institute de creditu în tôte orasielile sasesci.

Cu ce rezultatu, ori si cine se pôte convinge; ele sunt de unu folosu nespusu de mare în prim'a linia pentru meseriasi și comerciantii sasi.

Noi inși nu putemu adoptă acestu soi de institutu de bani. Mai întâiu pentru-că poporatiunea romana în marea ei majoritate fiindu agricola, are în prim'a linia necesitate de termine lungi pentru valorarea capitaleloru; pe candu mentionatele reuniuni imprumuta numai pe termine scurte și numai cu cambie; apoi creditédia de regula numai membriloru societatii; alu doilea pentru-că romanii în generalu fiindu mai saraci, au trebuința a'si formá capitaluri noue, ceea ce se pôte ajunge prin asocierea miceloru loru capitaluri, prin depunerea loru spre fructificare, ceea ce aru dezvoltá și spiritulu de economie, de crutiare și pastrare. Numai asociari cá acestea de capitaluri ne-ar face posibilu se lucraru concentricu pentru progressulu generalu alu poporului romanu.

Atari institute de bani sub nume de „casse de economie“, dacă s'ar infintia în tôte tinuturile locuite de romani, aru fi pentru noi cele mai folositóre.

VII. În Romani'a s'au infintiatu în tôte orasielile „casse de economie“. Cassele de economie din tinuturi stau în legatura de comerciu cu cass'a de economie centrala din Bucuresci. Acésta le midiucesce credite și circulatiunea necesara de bani.

Resultatulu surprindiatoriu e totoruru cunoscutu. Pretiulu capitaleloru s'a redus dupa cooperatiuni concentriche de 3 ani. Acestea institute imprumuta cu 5%, ceea ce nu s'a mai pomenitu în Romani'a nici-odata. Cu ajutorulu acestoru institute, în comune și judetie s'au ridicatú scóle și alte edificii publice, éra agricultoriulu, meseriasiulu și comerciantulu

romanu respira mai usioru, că-ci ei au scapatu din ghiarale usurariulu.

Se urmam acestu frumosu esemplu alu fratiloru nostri de preste munti.

Spre acestu scopu tôte micile nostre „casse de economie“ câte ne trebuie se infintiamu în tinuturi, se le organizamú asiá, în câtu se fia puse în directa legatura cu centrulu alu toturora, cu institutul de creditu și de economie „Albin'a“ din Sibiu; acésta se le deschida creditele necesare.

Prin acéstea cooperatiuni concentriche se va inaugura în scurtu timpu o circulatiune de bani între poporulu romanu, care va fi binefacátore cá o plóia lina dupa o seceta îndelungata ce amenintia tóta vegetatiunea cu desecare. Atunci si numai atunci putemu dice că amu facutu poporului nostru unu bine durabilu în veci.

Cass'a de economie „Furnic'a“ din Fagarasiu pôte servi cu statutele ei, care se potu primi dreptu modelu, fiindu lucrute de bravulu și neobositulu directoru alu „Albinei“, asiá cá se corespundia la trebuințele nostre.

Joanu Romanu.

Cestiunea Croatiei tractata în Vien'a.

Chiaru press'a magiara recunósce, că fapt'a ministrului de finantie c. Szapáry și turburarile cauate prin aceea în Croati'a, au pusu din nou cestiunea croata întréga la ordinea dilei și au provocatu crisa mare. Dara si fara pressa, urmarile arata că în adeveru o mare crisa e provocata. Din acésta cauza ministrii unguresci Col. Tisza și Jul. Szapáry împreuna cu ministrulu Bedekovics alu Croatiei și cu banulu c. Peiacsevics le-a cautatu se mérga la Vien'a, unde în 21 Augustu se tinú sub presiulu Maiest. Sale o conferentia lunga de 2½ ore, la care a luat parte și banulu până la unu locu, apoi a esitu. Pela 3½ ore dupa am. închidindu-se sedinti'a a ramasú cá se se continue si în dío'a urmátore.

Asia dara acelu consiliu de ministrii s'a tinutu numai în cestiunea Croatiei. Pána aci mergu si foile oficióse cu scrile lor, mai departe ele implu spatiulu cu amerintiari desierte, care la croati intra pe o urechia și esu pe ceeaalta.

„Pesti Naplo“ scie mai multe. Dupa acestu organu aristocraticu com. Szapáry ar fi surprinsu chiaru si pe ministrulu presidente Tisza cu ordinulu datu directorului David că se schimbe marcele statului în Croati'a. Cu tôte acestea dupace s'a intemplatú asiá, ministrulu presied. declarase în adeveru, că elu va sili pe croati cá tablele trantite de către poporu se le puna la locu si se céra ertare si altele cá acestea. Intr'aceea banulu Peiacsevics în conferentia ce avú cu Tisza, ii spuse acestuia verde: Ati facutu reu cá ati calcatu legea voi mai întâiu; trebuie se garantati cá nu o veti mai calcá si se ingrijiti de alta lege mai clara si categorica în cestiunea insignieloru statului; atunci apoi tablele se voru pune la locu. Aceste conditiuni banulu le léga chiaru de functiunea sa.

În aceleasi dile esí la lumina, că în unele orasie mai dosite directorulu David pusese înainte cu 1½ anu table cu inscriptiune magiara si totu pe furisú, éra poporulu cá poporu trecuse de mii de ori pe la ele, fara se observe neleguinea, éra acuma, în urm'a rescólei din Agram le a trantitu din tôte locurile, ba în unele orasie au datu la o parte inși pe cele cu inscriptiune curatu croata.

Intr'aceea mai ajunse la Budapest'a si Vien'a scirea oficiósa, cá adunarea municipala numerosa a capitalei Agram a declaratú inscriptiunile magiare de nelegali pe teritoriulu Croatiei, a protestatu în contra incercarei din trecut, prin urmare a incuvintiatu indirecte rescóla poporului, totuodata s'au alaturatu prin acésta la conclusulu luatú cu o di

mai înainte de către conferentia deputatiloru fruntasi din majoritatea gubernementala a dietei croatice, despre care atinseramú (în „Obs.“ Nr. 63.) Asia dara se pôte dice fara téma de vreo desmintire, că în cestiunea de viétia a limbei și existenciei cá natiune libera, toti croatii, poporu, dieta, gubernu sunt de acordu si prea bine decisi a'si apará dreptulu lor cu tóta perseverantia si barbatia.

„Pesti Naplo“ e de parere, că în situatiunea de față ministerulu e datoriu tieriei și caracterului seu, cá sau se ia mesuri extreme, coercitive în contra Croatiloru (adeca se proclame legea martiala? se'i supuna cu baionetele?), sau daca suveranulu ar respinge acea mesura, atunci l'isza se puna cestiunea de cabinetu, adeca se'si dea dimissiunea. Acésta alternativa este logica, e la loculu seu.

Faça totu cu cestiunea croata merita a se observá cá simptóma, cá diarielile cele mari din Vien'a, cu esceptiune de doue, „Tageblatt“ și „N. fr. Presse“ dau dreptu croatiloru și mustra, care mai domolu care mai aspru pe unguri pentru nesuferita loru trufia fantastica, si pentru nebuna pasiune de a centralisa prin limba, ceea ce'i face despoti nesuferiti. În adeveru asiá este. Unele diarie magiare din cele mai cetite pretindu, cá nu numai se se suspenda constitutiunea în Croati'a si se trimita acolo commissariu cu plenipotentie extraordinarie, dara se se si rupa vreo trei comitate din acelu regatu si se se incorporedie la Ungari'a. Cu alte cuvente, acesti ómeni inpingu în adeveru în tôte partile către resboiu civile.

Voru fi inse alții mai cu minte decâtu ei. Dupa telegrame dela Vien'a din 22 Augustu s'a tinutu si în acea di conferentia ministeriala până la 3 ore dupa am. si afacerea din Agram s'a regulatu. Cum? Prin intervenirea Maiest. Sale! Dupa altu telegramu totu din 22 venitu dela Agram cestiunea s'ar fi regulatu asiá, cá monarhulu dispuse a se restabili status quo ante, ceea ce a si inceputu se linistésca spiritele locuitoriloru.

Dupa scrile de eri cris'a nicidecum n'a trecutú.

Din Austri'a.

Vien'a, 19 Augustu. Espositiunea electrica cu tôte minunile sale deschisa de către A. S. domnulu archiduce principe de coróna Rudolfulu în presentia unui publicu numerosu și elegantu interessédia pe tóta lumea inteligenta în gradulu supremu. Lumea adeca afla din espositiunile electriche că acelu elementu fiorosu în natura dupa descoperirea legiloru lui pôte fi intrebuintiatu, nu numai spre a telegrafa, a vorbi adeca cu ajutorulu lui către tóta lumea în câteva momente, ci inși cá poterea vaporului spre a maná vagónu, róte si alte machine, éra mai pe susu de tôte spre a da lumina mai mare si pôte mai eftina decâtu gazulu aerianu, apoi si caldura escelenta; se mai cere inse studiu si multa genialitate de ómeni invetiati spre a mai perfectoná inventiunile de până acuma.

Despre turburarile si bataile próspete dela Triest intemplate chiaru în dío'a imperatului între asiá numitiu Italianissimi irredentisti si între austriaci, diarielile spunu diverse scene si fapte care mai de care cornurate. Adeverulu se coprinde pe scurtu în unu telegramu alu „Monit. romanu“ carele se vede la altu locu.

Pest'a, 18 Augustu. Doue companii de venatori au fostu indreptate adi diminétia dela Kaschau spre Neusohl spre a potoli turburarile antisemitice ce au isbucnitú. Eri séra a fostu asemenea la Kaschau temeri de desordine de acelasi felu, dar liniscea n'a fostu turburata.

Triest, 18 Augustu. Eri sér'a, cu ocasi'a serbarei dilei imperatului Franciscu-Josifu, o musica militara trecea pe piati'a Leipzig, candu o bomba impluta cu érba de pusca fu aruncata dinaintea ei de unu individu ascunsu in scuaru si isbucni fàra a produce vreo paguba; dar multimea in-taritata prin acestu actu de strengarie se duse dinaintea casei societatiei italiene de gimnastica, unde sparse ferestre, scaune, mese si alte mobile; ea se desparti liniscita candu politi'a s'a aretatu spre a interveni. („Monit.“)

Din strainetate.

Nu prea avem nici astadata sciri bune.

In Germani'a „Norddeutsche Allg. Zeitung“ organulu celu mai acreditatu alu principelui Bismark, dedatu a vorbi pe faèia numai la comanda, dupace resuma situatiunea politica actuala, inculpa — cu totulu pe neasteptate — mai virtosu pe Franci'a cà pe turburatori'a pazei europene si apoi ii amerintia greu. Nimeni pe lume nu astèpta, cà dupa cele intemperate in a. 1870/1 se védia vreodata pace sincera intre Germani'a si Franci'a; dara lumea e surprinsa vediendu cà tocma Germani'a amerintia cà din chiaru-seninu. Lumea e fórte dedata cu dese faime bellice, in càtu dela unu timpu incòce nici nu le mai crede pàna ce nu le vede realizate. Una inse este pe faèia: tóte popórale se simtu nelinistite preste mesura. Cei mai multi ómeni nu sciu pentru ce, dara se simtu cu totulu nesiguri.

Nici-unu statu nu se póte lauda cà e linistitu. Pàna si regatulu belgianu strictu neatrele, armèdia cà niciodata.

Nou'a invoire de aparare imprumutata pe 6 ani intre Germani'a si Austro-Ungari'a, bate fórte tare la ochi si dà ocaziune la multime de combinatiuni.

Desele visitatiuni de fruntarie din partea capiloru de statu maioru alu Rusiei spre Galiti'a, totu asia ale generaliloru austriaci spre Russi'a si Romani'a, nu se facu nicidecum din placere. Invitarea regiloru Carolu si Milanu la Berlinu si la Vien'a se esplica acum asia, cà se face incercare a'i instraina cu totulu de càtra Russi'a.

Micu e principele Nicolae din Muntenegru intre cei mari ai pamentului, dara caletori'a forte ostentativa a acestui principe la Constantinopole, adeca la fostulu vrasmasiu seculariu, la turcu si primirea lui fórte pompósa de càtra sultanulu, este asemenea fórte observata in tóta Europ'a. (Vedi mai la vale telegramele.)

In Asi'a francesii se batu pe la Tonking.

In Irlandi'a érași s'au innoitu turburarile.

In Spani'a numai pace nu este, ci rebeliune militara misteriósa.

Berlin, 18 Augustu. Regele Carolu I alu Romaniei a sositu asta séra la Potsdamu; a fostu primitu la gara de principele Imperialu, insoèitu de principii Wilhelm, Fridericu-Carolu si Leopold; totii oficerii garnisoni erau de faèia si o companie din àntaiulu regimentu alu gardei dà onorurile militare. Maiestatea Sa s'a coboritu la Orangerie in parculu Sans-Souci.

Constantinopole, 20 Augustu. Principele Muntenegrului a sositu eri diminètia la 11 óre; a fostu salutat la debarcarea prin 21 lovitori de tunu. Alteti'a Sa s'a dusu de adreptulu intr'o trasura a curtiei la palatulu Yildiz-Kiosk: a fostu primitu pe peristilulu palatului de ministrulu afaceriloru straine, si apoi indata de Sultanulu in sal'a tronului. Primirea a fostu de o mare cordialitate. Sultanulu a datu principelui Nikita marele cordonu alu „Osmaniei“ cu placa garnisita cu briliante. O jumetate óra dupa receptiune, Sultanulu a inapoiatu visita principelui la palatulu Apelu-Dulci di Asi'a, care va fi resiedinti'a Altetiei Sale in totu timpulu càtu va fi óspetele lui Abdul-Hamid.

Principele va prandi maine la Yildiz-Kiosk si Mercuri ta ambassada Rusiei.

Din Romani'a.

Citimu in „Telegrafulu“ din Bucuresci:

D. J. C. Bratianu, presedintele consiliului de ministri, a sositu eri la Sinai'a, unde a fostu primitu de Majestatea Sa Regin'a.

Sanetatea dlui prim-ministru s'a indreptatu intru càtu-va.

D. N. Jonescu, delegatulu nostru din comisiunea micsta de delimitare a fruntarielor, a sositu eri in capitala.

Unulu din diarele din capitala, primesce sciri din Brasiovu privitoare la lucrarile comisiunii micste de delimitare a fruntarielor. Comisiunea in cestiune a sositu la Brasiovu vinerea trecuta, unde va stá càte-va zile, pentru a pune in ordine procesele verbale dresate pàna acum. Se dice cà delegatiunile ambelor state limitrofe au lucratu pàna acum in mare acordu. Diferendele fura regulate intr'unu modu amicalu. Chiaru neintielegerea privitoare la muntii dela Slanicu s'a aplanatu luandu-se de basa cele dorite de delegatiunea romana.

Dnii generalu Barozzi, si inginerulu N. Sutz, membri in comisiunea de delimitare a fruntarielor nóstre, folosindu-se de càte-va zile de repausu, au parasitu Brasiovulu si s'au intorsu la caminele dloru.

D. Colonelu Dimitrescu-Maicanu comandantulu flotilei nóstre, se afla in capitala. Peste càte-va zile, dsa va pleca la Londr'a pentru a primi acolo doue sialupe, comandate de guvernulu nostru.

— (Sciri economice.) Adunandu tóte scirile despre agricultur'a tiei càte la avemu de 4—5 septemani incòce, acelea numai bune nu se potu dice. Dupa ploile necurmte in lunile primaverei a urmatu in càteva districte lipsa de plóia si seceta cu lunile intregi. S'au facutu rogatiuni in tóta tier'a si in capitala, inse fara nici-unu rezultat. In mai multe locuri in locu de ploia a fostu numai grindina mare si a nimicitu tóte productele. In vreo siepte districte a fostu secerisiu bunicelu, in 23 reu.

Mai de curendu citimu despre recolta in „Timpulu“ din 10/22 Augustu:

Scirile ce ne vinu din tíera cu privire la recolte continua tóte se ne arate situatiunea cà fórte ingrijitóre: graulu e in mica cantitate, porumbulu inca mai multu, si tocmai acèsta este averea si viati'a tieranului.

Secar'a nu lasa nimicu de doritu in ceea-ce privesce calitatea. Ce folosu in sa cà cantitatea e slaba in raportu cu anulu trecut! — In judetiele Brail'a, Ialomiti'a, Buzeu, Ramniculu-Saratu si altele, situatia e asemenea rea.

Porumbulu si meulu au acum mare nevoie de ploi, dar nici-o picatura nu cade de susu. Secet'a continua a distruge tóte productele ce ii mai resistau inca.

In ceea-ce privesce fenulu, vomu avea in anulu acesta mare lipsa.

Araturile de tótna se facu acum cu mare greutate din caus'a uscaciunei.

In Statele-Unite recoltele de estimpu nu respunderu asteptariloru; rezultatulu lor se cifredia la 357.690,700 busiele, contra 464.310,700 busiele in 1882.

In Angli'a, constatarile facute acum in urma presinta situatia mai puèinu frumósa de càtu se aprecia acum doue septemani. Se evaluadia productia astu-felu: grau 91,6; orzu 94; ovesu 106,6; 105,01, 101,6; 96,4; 112,6 in 1882. Cifr'a de 100 e luata dreptu unitate de mesura, represintandu o recolta medie.

— In dio'a de 27 Juliu, unu baiatu, anume Dumitru N. Vladutiu, de ani 16, cu sor'a sa Maria, de ani 13, femeia Paraschiva P. Pupaza, de ani 45, cu fica sa vitriga Maria P. Pupaza si o fata anume Maria Ilie Damianu din comuna Doariti'a, judetiulu Gorj, ducèndu-se in muntele Dobriti'a cà se culéga smeura si dandu o plóe torentiala, ii trasnitu pe càte cincii impreuna cu unu caine ce era cu densii, remaindu pe data morti si, la cercetare, autoritatea comunala iau gasitu morti pe toti pe la unu locu, in diou'a de 31 Juliu trecut.*)

Despre cele doue adunari generali frumóse, una de barbati, alt'a de femei

tínute in orasiulu Tasnadu, comitatulu Selagiului primiramu urmatoriulu:

Raportu alu comitetului localu pentru primire din Tasnadu.

Despartimentulu XI asociatiunei transilvane pentu lit. si cult. pop. rom. impreuna cu Reuniunea femeiloru romane selagiane si au tinutu adunarea generala la 9 Augustu st. n. in Tasnadu.

Dupa finitulu s. liturgii seversita in biseric'a romana din locu, s'a inceputu siedinti'a despartimentului deschisa prin unu discursu elocinte si instructiv alu rever. sale dlui Alimpiu Barboloviciu

*) Susu in munti inalti se intempla desu asemenea desastre. Asia inainte cu càtiva ani s'a intemplatu dincòce in muntii nostrii cà siepte cai de munte incarcati cu marfa, legati unulu de altulu au fostu trasniti cu omu cu totu care'i ducea.

vicariu alu Silvaniei cà presedinte, éra siedinti'a reuniunei femeiloru a fostu deschisa la timpulu seu de càtra prea venerabil'a matrona dna Clara Manu nasc. Coroianu cu o vorbire frumósa, plina de idei salutarie, rostita intr'o limba dulce si atragatoria.

Cuvintele de primire, in numele comitetului localu, le-a rostitu protopopulu dn. Coroianu si Em. Lobontiu preotulu din Boianu.

Dupa acestea se trecu la ordinea dilei, si desbaterile ambelor societati au decursu dupa programele satorite, in ordine buna si cu tóta seriozitatea demna de actulu maretiu.

Intre alte lucrari ale despartimentului insemnamu aci càteva dintre cele patru operate economice incurse la premiulu de 6 galbini, s'a premiatu celu cu devis'a „Ora et labora“ prelucratu de economulu practiculu, zelosulu patriotu dl. Georgiu Popu dela Basesci, éra dintre cei doi invetiatori, cari au produsu mai frumósa gradina de pomaritu, a fostu premiatu cu 10 fl. J. Chir'a din Ortelecu.

La premiulu pentru „cea mai buna scóla de repetitiune“, inca au concursu doi, nici unulu inse n'au intrunitu conditiunile de a'lu poté cascigá. In fine comitetulu acestui despartimentu isi depune mandatulu dupa trei ani espirati pe càtu timpu fusese alesu. Preotulu V. Patcasiu, in numele adunarei rostescce cuventu de multiamita si recunoscintia comitetului si in specie dlui presedinte vicariu, care in acestu restimpu au condusu destinele despartimentului cu unu zelu constantu, cu barbatia si sollicitudine.

Adunarea face alegerea pentru noulu comitetu de presedinte e realesu veneratulu parinte vicariu A. Barboloviciu, de membrii: dn. Georgiu Popu dela Basesci, Georgiu Filepu adv. in Tasnadu, Sim. Orosu adv. in Simleu, Vasiliu Patcasiu preotu in Hotvanu, Andreiu Cosma pretore in Tasnadu si Joanu Serbu preotu in Siciu.

Reuniunea femeiloru intre alte concluse salutarie au decisu: pentru scól'a de fetitie cu prospectu a se infiintia la Clusiu, in trei ani dupa olalta va dá cà ajutoriu càte 25 fl. la fia-care anu.

Adunarea generala a acestoru societati sau decisu a se tiné pe anulu venitoriu in Cehulu Selagiului.

Timpulu dilei fiindu favorabilu, acèsta adunare a intrunitu unu numeru considerabile din flórea romanismului selagianu, ba si din Ardélulu departatu pe on. familia a protopopului din Borsia si Jazagó din Dragu. Eramu in dreptu a spera cà si fratii din partile satmarene mai apropiate se voru abate càtra noi la acèsta serbatóre nationala; ne amu insielatu! ceea vreo 30 familii romane mai alese, nici un'a departata mai multu cà 2—3 óre, au excelatu prin absentia in corpore. Dlu Lazaru dela Sanislau cu stim. famili'a si dna veduva preotésa Lila Manu dela Teremu ne-au onoratu sér'a la balu.

Balulu din sér'a dilei cà si care de frumosu n'au veditu inca Tasnadulu, a decursu cu indestulire pentru toti cei presenti. Junimea nóstra de ambele secse reprezentata in numeru respectabilu, prin portarea-i seriósa si modesta au cascigatu complacere si apretierea tuturor. Jocurile, cu tóte cà sal'a e relative destulu de spaciósa au fostu indesuita de óspeti, au decursu in ordine esemplara pàna in dalb'a di.

Resultatulu materialu: pentru asociatiuna transilvana cà taxe dela membrii vechi si noi au fostu 103 fl. v. a., pentru reuniunea femeiloru rom. selagiane taxe dela membrii 120 fl. v. a. totu in favorulu acestei reuniuni sau adunatu prin comitetulu localu: din daruiri bene vole, in sér'a balului pentru bilete de intrare si din sortirea obiectelor incurse pentru loteria 283 fl. 24 cr., din cari subtragèndu-se spesele de 105 fl. 8 cr., resulta unu venitu curatu de 178 fl. 16 cr., care suma, cu datulu postei de 17/8 a. c. s'au si espedatu dnei cassaresse Emilia Popu nasc. Marcusiu in Zelau.

Pentru justificarea comitetului si a membriloru sei colectanti, onor. redactiune a „Observatoriului“, e rogata se publice in colónele sale list'a nominala a contribuentiloru cu bani si obiecte pentru scopulu amintitu, caroru li se esprima cea mai profunda multiamita pentru spriginulu inpartasitu junei nóstre reuniuni.

Hatvanu, la 18 Augustu st. n. 1883.

Vasiliu Patcasiu,
preotu gr.-cath. cà fostu act. comit.

Din si despre Bosni'a.

De Veratecu.

(Urmare si fine.)

La fia-care nunta fugu càte 3—4 calareti si poporulu adunatu premiédia pe invingatoriu cu unu aplausu freneticu.

Asia isi petrecu selbategii acestia serbatorile, dar nu isi cumpara morbu trupescu si sufletescu, cu castigulu septemanei. Asia s'au intemplantu cu celea 37 de milioane de locuitori cu ocaziunea ocuparei Bosniei. Unii oameni reu-voitori afirma in ruptulu capului, ca dupa calindariulu lor aru fi fostu atuncea in sferile inalte intunecime de sóre. — Asia de ex. s'au descarcatu „cerculariulu“ ca unu fulgeru asupra palpitarei romanesci si pe unu momentu a statu la toti-mintea in locu; asia s'au tocitú ánim'a tieranului vediendu ca cu ocaziunea unoru adunari de ale despartimenteloru „Asociatiunei pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu“ se spesedia pentru ospetie si dantiuri intreitu ca pentru scopulu sublimu alu adunarei, dupa unu „on dit“ in Lancremu, Cugeriu etc.; deca s'au pututu intemplantu aceste puçine spuse si multe tacute, de ce se nu intrerupa unu fait accompli, ca cum e transferarea mea din Bosni'a in Herzegovin'a in decursulu scrierei, tota inirarea cugeteloru mele si inlocuirea cu altele.

Caletori'a mea din Sarajev'a la Mostar mi va remanea neuitata. A strabate pe sia intr'o di 131 de kilometri nu e lucru usioru. Ce e dreptu, candu ajunge sermanulu caletoriu in Mostar si pleca cátra hotelu, se uita toti la ei dupa elu intrebându-se prin priviri, ca unde si'o alinatu acesta setea asia de cusera?

Candu siedeamu singuru in calésca, urmatu de alte doue trasuri, din care un'a era cu epistole, era cealalta incarcata cu soldati de paza, si invelitu intr'unu noru de pulbere treceamu sbirnaindu preste munti si preste vai, pe locuri unde odinóra numai capr'a se urea ciupelindu la muguri si pe unde numai vulturulu falfaie, mi-se repedia spiritulu la patri'a departata si se jucá cu suveniru placute din copilaria. Cugetamu la timpulu acela candu pe acolo ca si pe aicea era numai post'a unica unealta de transportu pentru cugetari si pentru ómeni cu busunariile scotocite; cum priveamu eu atunci din trasur'a saténa, incarcata cu nutrimente trupesci, ca se'mi cumperu in Sibiiu nutrimente sufletesci si cu câte unu butoiu de vinu rosu in „sfrigla“, pentru Taica Parinte, ca se nu me mai numésca „statana“ (satana), cum dicu, privému eu atuncia cu óresicare sfiala la Petru Ursu din Sabesiu — fia ertatu, ca nu sciu mai traiesce — candu pocnindu mandru in bicu silea cei 6 cai cá 6 smei se tréca cu post'a ca unu visu pe langa tilibónti'a mea. Cum intelnamu atuncea, ca acuma pe aicea, acea specia de ómeni, cari, fatia cu sórtea cruda, ce imparte la unii milioane si pe altii lasa lesinati, nu li este permisu a'si increde corpulu obositu unei trasuri, ci remanu fideli sententiei Domnului: „In sudórea feteii tale se'ti castigi — kilometri“ si si pe care specie de ómeni Ungurii falosi ii numescu „szegény legény“. Dar fluieratul masinei moderne i'a esterminat pe acestia, ca si pe celea multe remasitie placute cu care amu crescutu noi. Cum contribuiamu noi studintii crucerii cei din urma, ca se putemu la o vacantia togmi o trasura din Turnisioru ori Cisnadia, pe care ne puneamu câte 15—20 de persóne si nu ne gená de locu, ca in urma incomoditatiei ni se intiepenia trupulu si ni se alungá somnulu. O „pituitia“ dela „Beu“ ne stempará fóméa, era ap'a din sipotulu Aciliului ne aliná setea; pachetulu de tabacu, firesce nu de sort'a prima, ne escitá fanatasia si ne arata lumea in tóte colorile curcubeului pe candu poeziile romane, ce le cántamu o di intréga necurmata, facea din noi cum stamu sub langa si preste olalta, totu eroi infocati, capabili de a infrunta si de a trage la respundere pe tóta Europ'a, ca-ci e asia de cochia si de hebeuca de nu recunósce pe Romani cá pe celu dintaiu poporu din lume. Ovisuri dragalasi si insufletóre unde sunteti, de ce ati disparutu? Precum departódia femeii'a grijitóre painginii dela grinda, asia v'a alungatu si pe voi voce ragusita e goismulu. Ferice de acelu poporu, ai carui barbati acomodédia visurile acestea incántatórie la cursulu modernu alu lucrurilor si apoi asia strecurate asiédia ideile sublime in fundulu ánimiei, pazindule cá pe neste clenodii scumpe si indreptandu tóta resuflarea, totu cugetulu si tóta aspiratiunea spre realisarea lor.

In modulu descriu caletoriu noi, cu unica nisuinta, ca la descarcarea unuia si altuia in Mercurea ori Sabesiu se'lu asociemu pána acasa, ca ci sciamu ca aci era ne puteamu „otira inciripa“. De cum inse amu vediutu pe directorulu Veres ca percurge distantie mari pe jos ne amu facutu unii adeptii lui; inse se nu credia cineva cá din convingere si din adoratiune cátra filosofii greci, ci din caus'a insuficientiei midiulóceloru, de óre-ce aceia fericiti cari puteau caletori cu post'a, nu ne mai putea despretiui cá pe nisce sermani, ci puteau se cugete ca noi voimu a introduce datinile classiciloru anticu in vietia moderna.

„Herr“ me a vorbi conductorulu si eu desteptatu din visurile placute priviui in directiunea pe care mi'o aretá man'a lui. Aci era unu stiubeiu mare de pétra, dintr'alu carui fundu bolborosia unu isvoru cu unu diametru de 30 centim. o ap'a cristalina, a carei privire aru fi silitu pe celu mai incarnatu inimicu de apa, se stea in locu si gustandu-o se'si dica: Saraca apa, bunu e vinulu. Pe paretele stiubeului e cioplitá in pétra inscriptiunea semnificativa: „An der Quelle sass der Knabe“. Langa Blazuj, unde isvoresce Bosni'a, peregrinédia multi, ca se védia isvorulu, care dupa unu cursu de 10 pasi mana o móra de fireciu si dupa 50 de pasi se légana pe elu plutele incarcate cu scanduri si cu blane. Pe drumu mai departe intalnesci dupa 2—300 de pasi câte o patrula militara, ca-ci cum dice némtiulu: Man trauf dem Landfrieden nicht.

Casele turcesci parasite, in care locuescu acuma detachementu de soldati, sunt albite frumosu, cu o gradina dinainte ori juru imprejuru si in midiuloculu ei cu o filegoria (foisioru) de mestécanu. Arangamentulu gradinei arata gustulu practic si esteticu alu gradinariului. Aci se afla rosetele cu cép'a, betuniile cu petrinjeii in o vecinetate ne mai pomenita, pelargoniile si portalac'a nu respingu ingamfata societatea aiului si

a murcoiloru. Si legumile prosperédia fórte bine, ca-ci vedu ca pentru densele numai in Bosni'a e egalitate, aiurea sunt condamnate a cresce numai in fundulu gradinei.

Unde si-a pusu soldatulu piciorulu, au fostu silitu se'si edifice o casa, se construedie unu foisioru, se curatie unu isvoru, se diréga o cale, se reparedie unu podu; in totu loculu s'au simtitu datoriu a pune o inscriptiune, care oglindédia aspiratiunile lui. Asia cetesci: Die Post kommt, — Was bringt die Post, — Sei gegrüset, — Kein Brief? — Adio —, ca semnu ca totu interessulu nostru se concentédia la venirea postei, care ne aduce in monotonia de aicea sciri placute din patri'a departata.

Valórea unei epistole ori jurnalulu numai noi o scimu apretiu.

Inse nu vedi numai inscriptiunile amentite, ci la vreo umbra désa, la unu aspectu fermecatoriu suride o tablitia cu: Adele'n-Quelle; Ana-Aussicht; Emma-Höhe; Catarinen-Traum; Marien-Ruhe; Margaretha-Fantasie; Emilian-Seufzer, ba permiteti'mi, ca ci póte ca vreuna din stimatele cetitóre s'aru interessa, nu de cumva . . . , dar eu ve asigurediu, ca de si me silesca a fi façia cu damele afabilu, totusi in privintia acésta m'amu legatu cu limba de mórte a tacea si numai atata a descoperi, ca intr'unu verfu de munte la nord-ostu de Mostar, de unde ai unu aspectu de 10 mile patratre, amu cetitu unu nume camu ca „Valeria“ idealulu meu, si in vecinetate „Margareta te ador“. Dau numai cu chipsuit'a, dar nu me potu legá, ca originaleloru acestoru inscriptiuni in mandrulu siesu alu Muresiului le suride sórele diminéti'a si le ingana lun'a séra.

Ciudata e ánim'a omului! Simtiementele ce strabatu cá fulgerulu din crestetu pána in cálciaiu, le comunica naturei intregi, ca se se bucura si ea, se participe si ea la fericirea lui, dóra se indura ventulu cu aripele usiure si zarindu numele sbóra preste munti si preste campii cautandu originalulu, o adie si ii sioptesce ei durerea si fericirea lui, ori ca visulu sprintenelu alu lui calarindu pe o radia de luna, aluneca in feréstr'a ei!

O sperantia vana si visuri desierte!

Candu plecu la patrulu pe munti, urmatu de 50 de soldati si de muli cu bagage si suindume 8 pána 10 óre totu in susu, ca si candu amu vrea se facemu o visita la St Petru si apoi era coborindune la vale si eu in decursulu mersului cugetandu candu la tóte candu la nimica dandu cu ochi de asia unu monumentu alu fericire mi imaginediu numerulu mare alu acelora, cari purtati si insufletiti de unu idealu incantatoriu, si-au versatu pe pustietatile acestea sangele pentru unu altu idealu imaginatu.

Idealulu e mormentulu idealului.

O gramada de petrii si o cruce primitiva arata loculu unde jace o parte din trupulu lui, inse si tóta fericirea ei.

Era acelea semne singuratece ale unei inimi pline de sperantia pare ca aru rugá pe caletoriu ca se aduca patriei si scumpiloru departati — ultimulu adio.

Bor'a rece si fiorósa siuiera preste plaiurile acestea cu o violentia turbata, rupendu si desradacinandu totu ce'i stá in cale. Nu e vorba, ii va succede a estermina si acestea ultime remasitie ale unei fericiri visate.

Ajungédu sér'a obositu la o póla de padure, me intendu pe mantau'a mea si resonandu asupra sortiei ce amu ereditatu dela mosiulu Adam — fia ertatu —, me pomenescu ca in decursulu meditarii mele soldatii cari cu trupulu si cu spiritulu remanu frumusiulu pe pamentu si se ocupa numai de prezentu si de admonitiunea neplacuta a stomachului, au aprinsu 3 ori 4 focuri, ale caroru flacare gigantice sierpuescu dragalasiu cátra firmamentulu ceriului.

Unii aducu apa, altii lemne, unii facu gujbe si vatra pentru feru, altii cara cetina de bradu negru si ramuri de paltini ca se'si faca colibe de dormitu.

Pána candu toti lucra si'si facu ca furnicele case de adapostu si culcusiu de odinutu in locuri, unde numai capriórele, ursii si stimatii Insurgenti alias Skia's si-au pusu piciorulu, stau unii cu manecile resfrante langa focu, scotu carnea din desagi, o taia in bucatiele mici si o mesura pe chipsuite in mana, ca destulu ar fi acésta pentru 2 soldati, apoi o arunca in caldari pentru 2 ómeni, le acatia de gujbe si din candu in candu pescuescu cu unu surcelu de bradu carbunii cei mai mari din ele, ca-ci de nu, carnea s'ar perde in caldare pintre carbuni.

Tempulu pána la gatirea manecari este pentru soldati celu mai neplacutu; eu ascultu de multe ori la ei cum ilu descriu, 10 óre se te totu sui si se te cobori si acum era se mai astepti inca 3 óre cu matiele innodate; la totu patriariulu de óra se apropie de bucatari intrebându'i ca nui inca gata, nu aru trebui se mai férba, ca loru le tignesce carnea si mai cruda, dar acesta tacu ca unii ómeni din Sibiiu la ciognirea „Calicului“, si cauta cu unu teciuine din candu in candu a marí distantia între ei si între intrebatorii fara astemperu.

Suna fluier'a! In jurulu ei formédia 30 de inisi unu rondu si tragu „hor'a“ cantandu si chiundu cu miscari elegante, ca si candu jucatorii ar fi dormitu si nu ar fi mersu tóta diu'a.

Proptiti pe bâte, rupte din padurea vecina, se aventu cu usiurintia si elascitate; Olténii si Campenii falosi ridiendu si glumindu de Hatiegani, de Moti si „Momerlani“, cari nu'si potu deslegá cu elegantiá piciórele de atractiunea pamentului:

„Sdruhaiete Hatiegane,
Dar te-aventa mei Joane,
Si le-arata Motiloru
Fal'a Sebisieniloru.“
„Mandru sprintinelu te-arunca,
Cá n'ai sub barba moméla“.

Si pe mine me magnetisédia, me apropiu si incantatu de acestu entusiasmu comunu, incepu a pricepe

irie'a si gróza, ce'i apuca pe compatriotii noi la apropierea „Romanskiloru“.

Resunandu codrulu de doine si bubuindu pamentulu de picióre romanesci, apoi standu sentinele pe piscurile inalte si sagetandu cu privirea loru de vulturu pána in vaile cele mai afunde, visa-voru óre gigantii de pétra si stancele cele mai maretie, cá Romani ce i vechi, ale caroru urme le poti vedé si in Bosni'a mai la totu pasulu, au plecatu éra cu legiunile loru neinvinse spre cucerirea lumii? ✱

Sciri diverse.

— (Necrologu.) Ilie Stanila medicinistu in Vien'a, cá frate, in numele seu, alu frate seu Constantinu si alu rudeniiloru sale, cu inima plina de durere anuntia prin acésta tuturoru cunoscutiloru incetarea din vietia a fratelui

Toma Stanila,

nascutu in Secadate comit. Sibiiu, in timpulu din urm'a ascultatoru la academi'a rom. de dreptu in Sibiiu, care au repausatu, in urm'a unei intempleri nenorocite, in 6/18 Augustu a. c. la órele 7 séra in etate de 21 ani.

Inmormentarea remasitiiloru pamentesci avú locu in 8/20 Augustu a. c. la órele 1/2 3 d. p. din spitalulu civilu, la cimiterimulu gr. or. din sub urbiulu Josefinu.

Sibiiu in 8/20 Augustu 1883.

Fiai-i tierin'a usióra!

Mórtea acestui studente de cele mai frumóse sperantie, a fostu una din cele mai tragice si doreróse. Fratii Stanila fii de preotu, remasi orfani de ambii parinti, au luptatu prin tóte clasele gim. cu perseverantia si între lipse cunoscute la puçini studentii de alte nationalitati, pána ce au ajunsu de asupra, cá se tréca la vreo facultate de sciintia. Toma siéda la o cetatiéna veduva, alu carei fiu luá lectiuni dela elu.

Famili'a invitata la unu cunoscutu in comun'a Racoviti'a cá se'si petréca acolo, luá cu sine si pe Toma care era de toti prea bine vediutu. Dupace ospetara cum se dice pe la noi, cineva propuse tineriloru cá se ésa la venatu de paseri. Nu avemu púsci. Avemu noi, respunde unu saténu. Adusera una si doue. Incarcata este? Nu este. Atunci o luá si cetatiéna in mana, o intórse, o inverti, éca asia cá de jocaria. In acelu momentu púsc'a se descarca dreptu asupra templei lui Stanila. Púsc'a totu fusese incarcata, de si numai cu dopu de cálti sau de charteia. Descarcatur'a din apropiare imediata fu atátu de cumplita, in cátu provocá o inflamatiune din cele mai periculóse, alu carei efectu dupa spus'a mediciloru trebuia se fia mórtea, care si urmá dupa doreri teribili de câteva zile.

— Sunt nenumerate dessastrela cauzate prin púsci si pistóle manuite de ómeni nedepinsi cu ele sau usiori de minte, era uneori nu poti dice casului decátu fatalitate. Mai deunadi unu cetatiénu germanu fórte onorabile, casatoritu, cu stare, cu avere, venatoriu passionatu, dara si surdu, si pórtá ochilari, ca-ci e scurtu de vedere, esindu la baile sarate dela Salinele Sibiiului (Vizakna) dá se traga si elu la tinta in midiuloculu drumului asternutu, pe care se vedea fórte departe, ci nu se vedea ce era si in dosulu unoru tufe pe langa care trecea curmedisiu o carare dela campu. Dupa câteva descarcaturi éca unu baiatu de romanu alérge spre elu si'i face semnu se se apropie. O femeia de romanu, mama la mai multi prunci, púscata in ochiu, se tavalia pe pamentu de dorere. Ochiulu storsu, doreri cumplite, cetatiénulu infrantu de dorere si rusine, plati barbatului femeii fara greutate 700 fl., honorariulu medicului, spesele comisiunei, dara tribunalulu reg. totu isi face datoriu'a mai departe.

— (Comisiunea internationala) ajunsa la Brasiovu dupa activitate fórte obositoare de cinciseptemani, face acolo pauza de puçine zile; dupa aceea pleca pe muntii numiti ai Fagarasiului, de acolo pe la Sibiiu totu spre apusu, pána ce va terminá la celalaltu triplex confinium dintre Romani'a, Transilvani'a si Banatu, unde se dice ca voru da preste dificultati cá cele dintre strimtorile Oituzu si Buzeu, mai virtosu daca locuitorii bestrani din comunele invecinate nu voru cascá numai gurile si voru tacea, éra domnii proprietarii ai muntiloru isi voru pregetá se'si védia de proprietatile loru in persóna, din cauza ca le mai place se'sipetréca la umbra resturnati pe divane, otomane, sófe si canapele moi si luxóse.

— (Unu altu casu tragicu nise comunica) dela Bucuresci. Sarmanulu poetu si pulicistu Eminescu au ajunsu si elu in cas'a alienatoru. Medicii psihiatrii si alti cunoscatóri de ómeni se temeau de o lovitura cá acésta mai de inainte, judecandu chiaru din unele scrieri ale lui. De aici inse nicidecum nu urmédia cá

cineva se'si bata jocu de celu mai teribile desastru ce pôte se se intemple unui omu pe pamentu, ci urmă numai, că ertandu cu totii ori-ce eruptiuni anteriori ale spiritului seu, că si la alti cătiva, se'lu deplangemu din totu sufletulu; si totusi in diariile din Bucuresci citimu unele că acestea :

— (O infamie). „L'Indép. romaine“ publica urmatórele:

Citimu in numerulu din urma alu revistei „Literatoru“ (Nr. 7 pag. 413) rimele de mai josu:

Epigrama

Unu X... pretinsu poetu — acumu
S'a dusu pe celu mai jalnicu drumu...
L'asiu plänge daca in balamucu
Destinulu seu n'ar fi mai bunu,
Că-ci până eri a fostu naucu
Si nu e adi de cătu nebuun!

Al. A. Macedonski.

(Urmédia apoi traductiunea literala in franciosesce a versurilor de mai susu.)

Nu incape indoiala; nenorocitul nostru colegu si amicu Eminescu este avisatu prin acésta epigrama.

Unu individ, care se pretinde omu de litere si chiaru poetu, impinge infami'a până acolo, in cătu urmaresce cu sfichiurire sale pe unu omu isbitu de cea mai mare nenorocire.

Se scie că Eminescu, unu adevratu poetu, a fostu lovit de alienatiune mentala.

Toti aceia care au onóra in Romani'a d'a tînă o pana in mana căta se fie indignati de o asemenea fapta.

Eu, subsemnatu, omu de litere si jurnalistu, me constituim apertor sermanului meu amicu Eminescu si declaru dlui Al. A. Macedonski, că fapta sa este nedemna. Este fapta unui omu fără inima!

Gr. Ventura.

— (Dela adunarea generala din Brasiovu inainte cu 21 de ani). Atunci se facuse si prim'a espositiune curatu romanésca. Dupa unu raportu alu fostului cassariu Joanu G. Joanu de dato 29 Oct. 1862 au intratu până atunci la cassa asociatiunei venitu curatu din vendierea obiectelor donate 970 fl. 32 cr. v. a. Preste acésta din venitul concertului s'a votatu cá premi nationale lui Andreiu Murasiu 50 galbini à 6 fl. v. a. = 300 fl. Dsiórei Elisa Circa violinista o braceletta 61 fl. 75 cr. Restulu obiectelor donate s'a vendutu successive mai tardiu in anii urmatoriu se pretiulu loru a intratu totu in cass'a asociatiunei.

— (O scire absurda), precum si reutatos scornita de unu misiulu in „Magdeburger Zeitung“ din 20 Augustu dà róta prin tóte diariile. Se dice adeca nici mai multu nici mai puçinu, decâtu că Maie. sa regin'a Romaniei nu se va mai întórce in patria nici la barbatu-seu numai din cauza că nu are fericirea de a nosce prunci, prin urmare că se va desparti; de aceea barbatu seu nici nu a mai mersu dela Berlin la Wied cá se'si védia soci'a. Tota lumea romanésca scie că regin'a s'a intorsu de multu din Germani'a prin Brasiovu la Sinaia, că dupa aceea a insocitu deunadi pe barbatu seu până la Predealu, că dilele trecute a primitu totu in Sinaia pe dn. ministru J. Brateanu venitu dela apele minerali Aix-les Bains prin Vratislavi'a (Breslau), unde a conferitu cu regele inainte de a merge la Berlin. Scurtu, regin'a este in Sinaia. Capitalele tieriloru sunt considerate de regula si cá magazine de minciuni tocma cá si cuibuletiile cele mai miserabili, éra Bucurescenii se intreca cu strainii in scorniturele cele mai absurde, adesea si fórtte impertinente. In siedietorile cele mai ordinare satesci nu vei audi atâtea minciuni căte se audu intre damele de pe la curtile domnitoriloru. Mergeti in ori-ce capitala veti voi si experienti'a acésta o veti face.

Corespondentie particulare ale „Observatoriului“

Dle redactoru!

Comitetulu insarcinatu cu acésta afacere ve cere bunetatea, de a-i face nitielu locu in pretiuit'a-ve fóia „Observatoriulu“ — altcum prea ocupata cu multimea evenimentelor de interessu publicu — si a ne publicá — dupa cum promisemu onoratului publ. rom. ratiociniulu soc. nostre despre banii incursi, precum urmédia:

Ratiociniulu publicu alu soc. de lect. a stud. romani dela archigimnasiulu rom. cat. din Clusiu despre banii incursi cu ocaziunea siedintiei publice, tînuta in 17 Maiu a. c.

Nainte de tóte lamurimu caus'a intardiarei ratiociniului. Comitetulu insarcinatu cu aceste agende isi tînă de stricta datorintia asteptarea toturor colectelor esmise in mai multe parti pentru inavutirea cassei si a bibliotecei, dintre cari inse si acuma — afora de registru intielegintiei rom. contributore din Clusiu — numai doue ne-au sositu, si prin urmare numai atâtea ratiocinamu.

1. Intieleginti'a rom. din Clusiu, — pe lãnga tóte că timpulu nu ne-a prea surisu, si norii desi, cari pluteau de asupra Clusului si regiunei amenintiau cu erumpere, nu prea comoda si placuta toaletelor de Rosali, — s'a presentatu la modest'a nostra siedintia, de nu in numeru considerabilu, totusi datatoriu de impulsu pe venitoriu, si ne-a conferitu precum urmédia:

Dlu N. Galea 1 fl., dna Mich. Bohatielu 2 fl., dlu V. Grozavu 1 fl., dlu Laz. Baldi 1 fl., dlu dr. Silasi 1 fl., dlu Ales. Bohatielu 2 fl., dlu Lad. Vajda 50 cr., dlu Leont. Popu 1 fl., dna M. Podob'a 1 fl., dna ved. Isacu 50 cr., dna ved. Bot'a 50 cr., dlu Ales. Filipu 1 fl., dlu Sim. Filipu 1 fl., dlu G. Popu 1 fl., dlu V. Podoba 1 fl., dlu J. Hossu, prot. in Cosiogn'a ne-a trimisu 1 fl.

2. Colect'a esmisa in Gherl'a, si concediuta lui G. Triponu, preside alu soc. ne aréta urmatoriulu prospectu imbucuratoriulu:

Cineva 2 fl., dlu Can. Mich. Serbanu 50 cr., dlu Can. Dem. Coroianu 1 fl., dna Fani Lemeni din Iclodu 1 fl., dlu Eusebiu Cãrtice 1 fl., dlu J. Georgiu 20 cr., dlu red. Nic. F. Negrutiu 1 fl., dsior'a Emili'a Lupu 40 cr., cineva 50 cr., dlu V. Gr. Borgovanu 50 cr., dlu dlu P. Bosc'a 50 cr., dsiorele surorile Popu 50 cr., dsior'a Lud. Huz'a si dlu Laz. Huz'a 1 fl. 50 cr., dlu Mac. Popu 40 cr., dlu Titu V. Gheaj'a 50 cr., dlu Gr. Stetiu 1 fl., dlu J. Boeru 30 cr., dlu Al. Silasi archit. lemn. 20 cr., dlu Stef. Popu, stud. 50 cr., dlu Dr. G. Ilea, jur. de Pest'a ne-a trimisu 1 fl.

3. Colect'a esmisa in Turd'a si manuata de onor. dlu Ales. P. Ramontianu (pentru ostenele si interesarea via de soc. primésca-ne cea mai cordiala multiamita) — ne aréta urmatoriulu resultatulu:

Dlu Dionis. Sterca Siulutiu 2 fl., dlu Pav. Medanu 50 cr., dlu J. Petricasiu 50 cr., dlu dr. Ratiu 1 fl., dlu An. Moldoveanu 1 fl., dlu J. Lugosianu 50 cr., dlu Bas. Moldoveanu 50 cr., dlu J. Popu, rotariulu 50 cr., dlu J. Vladutiulu 1 fl., dna Ana Cigareanu 40 cr., dlu Stef. Ratiu 20 cr., dlu Ales. P. Ramontianu 50 cr.

4. Cu asta ocaziune venimu a ne exprima caldura multiamita si urmatoreloru onor. Redactiuni, cari au binevoitu a ne trimite gratis pretiuitele loru foi:

„Nou'a biblioteca romana“, „Convorbiri literare“, „Contemporanulu“, „Educatoriulu“, „Biserica romana“ si „Aurora romana“.

Dela red. „Contemporanulu“ si „Educatoriulu“ primiramu mai multe carti pretiose, soc. ac. „Romani'a Juna“ si noue ne a donatu pretiuitulu seu „Almanachu“, pentru ce li se exprima multiamita!

5. Soc. de lect. afora de contributorii marinimosi exprima cea mai cordiala multiamita apertoriului seu, rev. dn. G. Popu, prot. loc. si per eminentiam clar. dn. dr. Silasi prof. de univ. pentru interesare de soc. si fatigie demne de cea mai fiesca aderintia desfasiurate — pe lãnga multe altele — prin instruirea cotidiana a corului vocalu. Comitetulu insarcinatu.

(176) 1—2

Locuintia, intertentiune, dejunu prandiu, ojina si cina, spalatu si tóta ingrijirea

se dà la scolari si studenti de cătra o familia germana de cetatienu, unde si până acum au fostu ingrijiti de 16 ani, mai totu tineri romani, cari s'au deprinsu totuodata si in limb'a germana. Locuintia curata si aprópe de ambele gimnasii, alu statului si celu evangelicu. Conditiiuni pentru studenti din clasa midiulocia fórtte moderate.

Informatiuni ulterióre la redactiune.

Nr. 2315/1883.

(175) 2—3

Escriere de concursu.

Pentru 2 stipendie de câte 315 fl. v. a. usuate de medicinii absoluti dr. Jacobu Maioru si dr. Nicolau Ciacanu, devenindu vacante; pentru unu stipendiu de 84 fl. v. a. usuatu de Ales. Anceanu rigozante in drepturi la Clusiu; pentru 5 stipendie de câte 63 fl. v. a. usuate de Alesandru Dragosiu juristu in an. IV-lea la Clusiu, Elia Capusianu juristu in an. I la Clusiu, Emiliu Gerasimu juristu in an. I la Clusiu, Corneliu Gusieila studente in clasa a IV-a la gimnasiulu superioru gr.-cat. din Blasiu si Petru Simu gimnasistu absolutu totu in Blasiu, si pentru unu stipendiu de 60 fl. v. a. usuatu de Joanu Vespremi gimnasistu absolutu de clasa a V-a in Blasiu, dechiarate vacante pentru nelegitimarea progressului facutu in studie. Tóte din fundatiunea repausatului dr. Simeonu Romantiai.

La stipendie preatinse potu concurge:

1. Numai aceli tineri studenti seraci, cari sunt nascuti in Transilvani'a si de nascere romani.
2. Cari au din studie calculu de eminentia.
3. Dinpreuna cu ascultatorii de medicina ori jura potu concurge si aceia, cari se voru aplica la sciintiele reali, precum tehnica, montanistica si silvanistica.
4. Dintre concurenti voru avea preferintia ceteris paribus, celi de origine nobili, si consangeni piului fundatore.

5. Dela concurenti se cere, cá testimoniile scolastice alaturande in copia autentificata la cererile concursuali, se produca carte de botezu, éra atestatele de paupertate se fia proveidute cu subscrierea

antistiei comunali si a parochului respectivu, si intarite cu sigilulu comunale si alu parochului, precum si cu subscrierea oficiului de cercu, éra in cetati si opide, cu subscrierea antistiei cetatiene ori opidane, mai departe cu designarea institutului de invetiamentu, la care voiesce concurentele a-si continuá studiele. Cererile concursuali astu-felu adjustate se se substérna până in **15 Septembrie** a. c. st. n. la subsemnatulu consistoriulu metropolitanu.

Blasiu, in 14 Augustu 1883.

Consistoriulu metropolitanu greco-catolicu de Alba-Juli'a si Fagarasiu.

Escriere de concursu.

Din fundatiunea fericitului metropolitu si archiepiscopu Alesandru St. Siulutiu se escrie concursu cu terminu până in **15 Septembrie** st. n. a. c. pentru 2 stipendie de câte 400 fl. v. a. usuate de Juliu St. Siulutiu medicinistu de an. alu V-lea la Vien'a deja mortu, si altulu de Septimiu Albini filosofu in an. alu V-lea la Vien'a; pentru unu stipendiu de 100 fl. v. a. usuatu de gimnasistulu absolutu Gavrilu Triponu, si pentru 2 stipendie de câte 60 fl. v. a. usuate de Trajanu St. Siulutiu si Joanu Neagoe ambii studenti gimnasiali, dechiarate de vacante din cauza că nu si-au legitimatu progressulu facutu in studie in decursulu anului scolaru 1882/3.

Doritorii de a obtiné unulu din astea stipendie, au de a'si trimite cererile concursuale, instruite cu recerutele testimonie scolastice, atestate de botezu, precum si testimonie de paupertate dela antistii'a comunale, subscribe si de parochulu locului si de judele procesuale respectivu, cari tóte se voru substerne la subsemnatulu capitulu metropolitanu pe terminulu susu insemnatu.

Blasiu, in 14 Augustu 1883. (175) 2—3

Capitulu metropolitanu greco-catolicu de Alba-Juli'a si Fagarasiu.

Escriere de concursu.

Din fundatiunea fericitului Samuilu Clain se escrie concursu cu terminu până in **15 Septembrie** st. n. a. c. pentru unu stipendiu de 120 fl. v. a. usuatu de Georgiu Janza medicinistu de anulu alu II-lea la universitatea din Clusiu devenitu vacante pentru nelegitimaren progressului facutu in studie.

Doritorii de a obtiné acestu stipendiu au de a'si trimite cererile loru concursuali instruite cu recerutele testimonie scolastice, atestate de botezu, precum si cu testimoniile de paupertate dela antistii'a comunale, subscribe si de parochulu locului si de judele procesuale respectivu, in fine cu dechiarare, că la care institutu de invetiamentu voiesce concurentele a continuá studiele, cari tóte se se substérna la subsemnatulu consistoriulu metropolitanu până la terminulu susu insemnatu.

Blasiu, in 14 Augustu 1883. (175) 2—3

Consistoriulu metropolitanu greco-catolicu de Alba-Juli'a si Fagarasiu.

Escriere de concursu.

Pentru 2 stipendie de câte 60 fl. v. a. din fundatiunea fericitului Constantinu Alutanu fostu canonicu metropolitanu la biseric'a catedrale din Blasiu, usuate de Basiliu Cherestiesiu studente de cl. a VII-a, dechiarate de vacante pentru nelegitimarea pe terminulu prefiptu despre progresulu facutu; prin acésta se escrie concursu până in **15 Septembrie** st. n. a. c.

Doritorii de a obtiné vre-unulu din aceste stipendie, au de a'si trimite cererile loru concursuali instruite cu recerutele testimonie scolastice, atestate de botezu, precum si cu testimoniu de paupertate subscrisu de antistii'a comunale si de parochulu locale, proveidute cu sigilele acestor'a, precum si vidimate de deregatori'a politica concurentele; voru avé preferintia, cari voru poté documentá, că sunt in nexu de consanginitate cu piulu fundatore, astu-felu gatite se voru substerne consistoriului subsemnatu pe terminulu susu indicatu.

Blasiu, in 14 Augustu 1883. (175) 2—3

Consistoriulu metropolitanu greco-catolicu de Alba-Juli'a si Fagarasiu.

Editoru si redactoru responsabile: G. Baritiu. Tipariulu lui W. Krafft.